

Van houtsmokkelaars tot duurzame bosbeheerders

Als mensen zelf het bos beheren waarin ze wonen, verandert hun relatie tot het bos. Dat is bewezen in de Peten in Guatemala. Sinds de lokale bosbewoners, georganiseerd in ACOFOP, de overheid zover hebben gekregen om hen het bos in beheer te geven, lopen ze wacht om bosbranden in een vroeg stadium te voorkomen en om smokkelaars van andere regio's uit het bos te weren.

Voorheen trokken families uit andere streken in Guatemala het bos in op zoek naar overlevingskansen. Ze kaptten illegaal hout, omdat alleen bedrijven mochten kappen. Nu zijn ze de meest toegewijde beschermers van datzelfde bos. Dankzij hun lobby hebben ze toegang tot gemeenschappelijke bosconcessies met een totaaloppervlak van circa 400.000 hectare, die zij op een duurzame manier beheren. Het grootste gedeelte van het areaal is FSC-gecertificeerd. De nieuwe bewoners leven en werken nu vreedzaam samen met de oorspronkelijke bewoners van het bos. Bovendien is het gezamenlijke bedrijf FORESCOM opgericht, dat de gezamenlijke verkoop regelt van het hout.

Met ICCO's hulp beheren de leden van ACOFOP hun bossen op een duurzame wijze. Jongeren worden opgeleid tot technici die elk jaar de planning maken welke bomen het volgend seizoen gekapt gaan worden; er worden meubelmakers opgeleid, met de opbrengsten uit de handel wordt een zagerij opgezet. Ook worden andere bosproducten vercommercialiseerd, zoals sierbladeren voor de bloemisterijen in Europa, en handgemaakte sieraden voor lokale toeristen. De bosbewoners in de Peten in Guatemala zijn bevlogen beschermers en gebruikers van hun bossen.

Het succes van FSC

Forest Stewardship Council (FSC) is een internationale en onafhankelijke keurmerkorganisatie voor duurzaam hout, opgericht door natuur- en milieuorganisaties, boseigenaren, mensenrechten- en ontwikkelingsorganisaties, lokale bevolkingsgroepen en vooruitstrevende houthandelaren. FSC heeft in overleg met al deze organisaties regels voor goed bosbeheer ontwikkeld en ziet toe op naleving ervan.

Behalve voor milieuaspecten heeft FSC ook oog voor de sociale kant van bosbeheer. ICCO heeft FSC vanaf het begin gesteund, omdat het opkomt voor de bosbewoners, lokale gemeenschappen een volwaardige stem geeft en toeziet op goede arbeidsvoorwaarden voor bosarbeiders.

Postbus 8190
3503 RD Utrecht

T (030) 880 18 79
E bosproducten@icco.nl
I www.icco.nl

Doet u mee?

ICCO biedt kennis, expertise en financiële ondersteuning aan alle initiatieven die bijdragen om de positie van traditionele bosgemeenschappen te versterken door duurzame bosproducten een betere kans op de markt te geven.

Wilt u weten wat ICCO voor uw organisatie kan betekenen? Neem dan snel contact met ons op.

ICCO partner van ondernemende mensen

ICCO is de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking. Wereldwijd geven wij financiële steun en advies aan

lokale organisaties en netwerken die zich inzetten voor toegang tot basisvoorzieningen, het op gang brengen van duurzame economische ontwikkelingen en het bevorderen van vrede en democratie. Ook verbinden wij ondernemende mensen in Nederland en in ontwikkelingslanden met elkaar. Wij werken intensief samen met maatschappelijke organisaties waaronder ontwikkelingsorganisaties, onderwijsinstellingen en bedrijven. Zo helpen wij mensen in Latijns-Amerika, Azië, Afrika en Oost-Europa een menswaardig bestaan op te bouwen en economisch op eigen benen te staan. ICCO heeft 250 medewerkers en in de afgelopen jaren een jaarlijks budget van 130 miljoen euro.

Armoede bestrijden door eerlijke handel in bosproducten

eerlijke wetten

-

milieuvriendelijk gebruik

-

eerlijke handel

90 procent van de 1,2 miljard allerarmsten in de wereld zijn volgens de Wereldbank op enigerlei wijze afhankelijk van bos. Maar door houtkap, mijnbouw en de aanleg van plantages staat het leefgebied van de bosbewoners onder grote druk. Zo schat FAO dat jaarlijks 13 miljoen hectare bos verdwijnt voor bijvoorbeeld grootschalige landbouw of houtkap. En de bosbewoners zelf profiteren hier nauwelijks van. Meestal worden zij er zelfs slechter van: de afbraak van hun leefomgeving verkleint hun kansen om te overleven. Voor hen is het bos de supermarkt; hoe kleiner het gebied, hoe minder soorten planten en dieren in hun gebied, des te minder voedsel en middelen van bestaan er voorhanden zijn.

Volgens ICCO is er verandering op komst. Want er zijn hoopgevende veranderingen. Zo hebben de media de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan de teloorgang van het tropisch regenwoud. Mede hierdoor zijn consumenten steeds vaker bereid te kiezen voor duurzaam hout. De markt voor duurzame producten groeit dan ook sterk: in de afgelopen vijf jaar verdrievoudigde het marktaandeel van FSC-gecertificeerd hout in Nederland van 4 naar 13 procent. In 2005 werd het marktaandeel van FSC-gecertificeerde producten wereldwijd na marktonderzoek geschat op 5 miljard US dollar.

‘Volgens ICCO is er verandering op komst’

Wat moet er gebeuren?

Of bosbewoners erin slagen zélf inkomsten te genereren uit het bos, hangt sterk af van de mate waarin ze hun producten onderscheidend op de markt te brengen. Het gaat dan om hout en andere bosproducten, zoals oliën en vetten, gemaakt van bosvruchten die vaak voor voedingsmiddelen en cosmetica worden gebruikt. Kleine producenten van oliën en vetten zijn minder bekend en worden meestal nog niet direct in verband gebracht met het bos.

Het bekendste is de handel in duurzaam FSC-gecertificeerd hout. Kleine producenten moeten kansen krijgen én pakken om hun houtproducten op de lokale en internationale markt af te kunnen zetten tegen een eerlijke prijs.

Kleine producenten dienen de markt goed te leren kennen, zodat ze adequaat op ontwikkelingen kunnen inspelen. Daarnaast moeten westerse consumenten worden geïnformeerd over bosproducten van kleine producenten.

Wat doet ICCO?

ICCO zet zich al jaren in om de internationale markt voor bosproducten duurzamer, rechtvaardiger en milieuvriendelijker te maken. Op deze manier wil ICCO bijdragen aan een daadwerkelijke verbetering van de situatie van bosbewoners en kleine producenten.

ICCO doet dit onder andere door:

- kleine producenten en afnemers van duurzaam hout en andere bosproducten, zoals oliën en vetten, met elkaar in contact te brengen;
- kleinschalige producenten te helpen directe toegang te krijgen tot internationale markten;
- kleine producenten te ondersteunen die duurzaam bosproducten willen produceren;
- aandacht te vragen voor de schade die bossen en hun inwoners wordt aangedaan;
- de publieke opinie ten aanzien van duurzame bosproducten positief te beïnvloeden;
- bij te dragen aan de ontwikkeling van universele keurmerken voor duurzame en sociale bosproducten;
- lobby tegen illegale kap en handel in hout.

ICCO beschikt over een groot arsenaal aan middelen om zowel aanbieders als afnemers van bosproducten te helpen een nieuwe weg in te slaan. ICCO verstrekt subsidies, leningen en garanties voor investeringen, biedt inhoudelijke kennis en ondersteuning en faciliteert uitwisseling en trainingen. Hiermee helpt ICCO kleine producenten hun marktpositie te versterken, zodat zij zonder verdere steun hun eigen geld kunnen verdienen. Eerlijke handel – geen liefdadigheid – is daarbij het uitgangspunt. ICCO beschikt over een groot netwerk waarin producenten en importeurs van duurzame bosproducten met elkaar zaken kunnen doen.

Hoe wil ICCO dit bereiken?

ICCO is actief in drie regio's waar bossen een natuurlijke bron van inkomsten vormen voor de lokale bevolking: Azië (Papoea-Nieuw-Guinea en Salomonseilanden), Afrika (Ghana, Kenia, Kameroen, Burkina Faso en Mali) en Zuid- en Midden-Amerika (Guatemala, Brazilië, Honduras en Nicaragua). In de toekomst wil ICCO zich ook op enkele andere landen in deze regio's gaan richten.

ICCO heeft de volgende speerpunten:

Schaalvergroting

Vaak voldoet het hout van bosgemeenschappen niet aan internationale kwantiteits- en kwaliteitseisen. ICCO wil daarom de schaal van *community forestry* vergroten, door kleinschalige producenten te bundelen. Hiermee wil ICCO een houtstroom op gang brengen die qua omvang, leveringsfrequentie en kwaliteit voldoende interessant is voor internationale afnemers.

Waardetoevoeging

Kleine producenten leveren tot nu toe vaak grondstoffen. Door meer bewerkte producten te verkopen, kunnen ze hun inkomsten vergroten. Zo zouden ze in plaats van gezaagd hout ook hout kunnen leveren aan een lokaal bedrijf dat producten maakt die geschikt zijn voor de internationale markt. Dat levert aanvullend inkomen op. ICCO wil hen daarbij graag ondersteunen.

Herkenbaarheid

Producten van kleine producenten zijn niet herkenbaar op de westerse markt. Het is van groot belang dat dit wel gebeurt, want alleen dan kan de consument het verschil zien tussen een 'gewoon' duurzaam product en een duurzaam product dat geproduceerd is door traditionele bosgemeenschappen. ICCO onderzoekt samen met de Forest Stewardship Council (FSC), Fairtrade Labelling Organisation (FLO), International Social and Environmental Accreditation and Labelling Alliance

(ISEAL), International Institute for Environment and Development (IIED), het Wereldnatuurfonds en producenten en bedrijven hoe zulke duurzame bosproducten beter in de markt herkenbaar worden.

Handel in grondstoffen

Grondstoffen voor oliën en vetten, zoals shea en cosmetische oliën, kunnen voor kleine producenten erg interessant zijn. De handel in deze grondstoffen is echter niet eenvoudig: logistiek, droging, kwaliteit en vervoer vergen aanzienlijke investeringen. Bosbewoners weten onvoldoende welke eisen de internationale markt stelt en bevinden zich hierdoor in een slechte onderhandelingspositie. Maar er zijn volop kansen: grote bedrijven als Unilever zijn wereldwijd op zoek naar kwaliteitsgrondstoffen voor hun producten. ICCO ondersteunt verwerving van kennis en maakt investeringen van bosproducenten mogelijk.

Stimuleringsmaatregelen en lobby

Veel overheden weigeren op dit moment om duurzaam bosbeheer actief te ondersteunen met bijvoorbeeld belastingvoordelen of subsidies. ICCO spant zich in om deze stimulerende maatregelen toch van de grond te krijgen, bijvoorbeeld door de Nederlandse overheid te vragen bij bouwprojecten vaker te kiezen voor duurzaam hout. Ook wetgeving die duurzaam bosbeheer stimuleert, is belangrijk. Structurele veranderingen in de houtsector vragen om duidelijke wetten. Daarom oefent ICCO zelf actief druk uit op verschillende politieke platforms en ondersteunt ICCO lobby platforms in producentenlanden, bijvoorbeeld om de handel in illegaal hout tegen te gaan.

Samenwerking met de houtsector

ICCO werkt samen met houtbedrijven die al FSC-gecertificeerd zijn of dat willen worden. Als deze bedrijven zich willen inzetten voor de bosgemeenschappen, zet ICCO samen met hen projecten op.

